

Nr 145.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anordnande av cisterner för flytande bränsle vid statens järnvägar; given Stockholms slott den 24 februari 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

N. Quensel.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 24 februari 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför t. f. chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Quensel:

I skrivelse den 16 februari 1939 har *statens reservförrådsnämnd* framlagt förslag om åtgärder i syfte att åvägabringa en ökad lagerhållning av flytande bränsle vid statens järnvägar.

Reservförrådsnämnden har till en början framhållit, att bland de varuslag, vilka genom nämndens försorg skulle inköpas för statlig upplagring, märktes flytande bränslen till avsevärda myckenheter. Inköpen av dessa hade, anför nämnden, emellertid icke kunnat verkställas i den omfattning, som från början varit avsedd, enär betydande svårigheter visat sig vara förbundna med lagringen av dessa varuslag. Dessa svårigheter bestode icke blott i de förhållandevis dyrbara cisternanläggningar, vilka erfordrades för dessa varor, utan främst i nödvändigheten av att inom relativt korta tidsperioder omsätta varan, vilken på grund av ringa beständighet icke utan risk för förstöring kunde lagras längre tid. Med hänsyn till dessa förhållanden hade nämnden varit hänvisad till att söka förbindelse med sådana förbrukare, som hade ett betydande årsbehov och vilka — i syfte att nämnden icke skulle åsamkas oproportionerligt höga lagringskostnader — kunde i avsevärd mån själva bidra till anskaffningen av erforderliga cisternutrymmen.

Med beaktande av dessa synpunkter hade, fortsätter nämnden, denna under sin verksamhet sökt åvägabringa en lösning av detta lagringsproblem. En väg, som torde erbjuda stora möjligheter, hade befunnits vara ett inom nämnden väckt förslag att hos vägdistrikten i riket lagra bensin och bentyl. I samband med detta förslag och jämsides med hänvändelser även till andra statliga myndigheter om medverkan till lagring av bensin och andra flytande bränslen hade nämnden förhört sig om möjligheterna att hos statens järnvägar lagra sådana varor. Statens järnvägar hade också ställt sig välvilliga till förslaget om en sådan lagring.

Nämnden upplyser härefter, att statens järnvägar icke ansett, att några större centrala lagerplatser med hänsyn till därmed förenade olägenheter skulle anordnas; planen ginge i stället ut på att å de ställen, där konsumtionen vore av betydelse, anordna smärre upplag i plåtcisterner, rymmande från 5 till 30 kubikmeter beroende på behovet å olika platser. I den mån fråga vore om eldfarliga oljor skulle cisternerna läggas i jorden; beträffande andra oljeslag hade räknats med friliggande cisterner ovan jord. Kostnaderna för anordnande av cisternerna enligt den uppgjorda planen kunde beräknas belöpa sig till cirka 2,830,000 kronor. Nämnden, som i annat sammanhang införskaffat anbud å dylika cisterner, hade för avsikt att för underlättande av statens järnvägars arbete med cisternanskaffningen ställa sin erfarenhet härutinnan till förfogande.

Beträffande kostnaderna för anordnandet av cisternutrymmet har nämnden meddelat, att en utgångspunkt vid nämndens förhandlingar med statens järnvägar rörande den ifrågasatta lagringen varit, att statens järnvägar själva skulle svara för dessa kostnader. Nämnden vore, anfördes vidare, å sin sida beredd att, i vad på nämnden ankomme, medverka till lagringen genom inköp från utlandet av de bränslen, varmed cisternerna skulle fyllas. Allteftersom den lagrade varan behövde omsättas, skulle emellertid statens järnvägar förnya oljelagren.

Nämnden anför slutligen, att enligt vad nämnden numera erfarit statens järnvägar icke ansåge sig utan Kungl. Maj:ts och riksdagens medgivande

kunna disponera medel till bestridande av de med cisternanskaffningen för-
enade kostnaderna. Med hänsyn till värdet ur det allmännas synpunkt av
att hava tillgång till de ökade lager av flytande bränslen, de ifrågasatta
åtgärderna komme att medföra, syntes sådant medgivande böra utverkas.

Järnvägsstyrelsen har i utlåtande den 20 februari 1939 tillstyrkt bifall
till nu förevarande framställning. Såsom i reservförrådsnämndens skrivelse
meddelats, hade, anför styrelsen, före skrivelsens avlåtande frågan ingå-
ende diskuterats mellan nämnden och styrelsen, samt erforderlig teknisk-
ekonomisk utredning verkställts genom styrelsens försorg. Styrelsen med-
delar, att lagringen beräknats avse icke blott flytande bränsle utan jämväl
smörjolja för lok och vagnar.

Den planerade lagringen anser styrelsen bliva även från ren affärssyn-
punkt försvarlig, i det att tack vare möjlig sänkning av inköpspriserna det
av statens järnvägar investerade kapitalet skulle kunna beräknas bliva för-
räntat efter cirka 3.5 procents räntefot.

Vad angår anskaffningskostnadernas finansiering anser styrelsen två sätt
kunna ifrågakomma, nämligen att kostnaderna bestridas med till järnvägs-
styrelsens förfogande stående likvida medel och cisternerna i konsekvens
härmed bokföras såsom tillhörande materialförlaget, eller att för anskaff-
ningen medel anvisas å riksstatens kapitalbudget, i vilket fall cisternerna
bliva bokförda såsom anläggningar tillhörande huvudförråden.

Det senare sättet anser styrelsen i princip vara riktigare och, då frågan
i allt fall kommer att underställas riksdagen, även i övrigt lämpligare.

Kostnadsberäkningarna sluta på ett belopp av 2,830,000 kronor. Med
hänsyn till att det gäller objekt av en ny typ, föreslår emellertid järnvägs-
styrelsen, att vid beloppets tillmätande ytterligare någon marginal inlägges,
och att därför till järnvägsstyrelsens förfogande ställes ett belopp av
3,000,000 kronor.

I anslutning till vad styrelsen sålunda anfört hemställer styrelsen, att
Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till anskaffning av cisterner för
lagring av oljor för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av
3,000,000 kronor.

Åtgärder i syfte att i händelse av avspärrning trygga landets försörjning
beträffande flytande bränsle äga en icke ringa betydelse ur försvarsbered-
skapssynpunkt. Med hänsyn härtill och i anslutning till statsmakternas
tidigare beslut angående statlig lagerhållning vill jag därför tillstyrka det
nu förevarande förslaget om anordnande av cisterner hos statens järnvägar
för lagring för reservförrådsnämndens räkning av flytande bränsle. I lik-
het med järnvägsstyrelsen anser jag, att det belopp å 3,000,000 kronor, som
erfordras för ett genomförande av den uppgjorda planen, bör upptagas å
kapitalbudgeten för nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

Kungl. Maj:ts proposition nr 145

att till anordnande av cisterner för flytande bränsle vid statens järnvägar å kapitalbudgeten, under rubrik Statens järnvägar, för budgetåret 1939/40 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 3,000,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sigurd Lang.